

PAPP ISTVÁN GÉZA
Elment a tanár úr

Búcsú Szekér Endrétől

„Lehet-e, lehet-e...” – idézzük Ady nagy „átok-versének” kezdő szavait, az *Aki helyemre áll* felütését. Értjük, de nem hisszük. Ő, aki biztos tájékozódási pontunk, minden irodalmi jelenségre figyelő és pontos ítélő strázsa, nincs az őrhelyen: július 11-én, 78 évesen elment. Ilia Mihály választotta egy köszöntőjének címéül: *Valaki ott ül*. Szekér Endre tanár urat „vigyázóként” tisztelte akkor is, ahogy annak tudjuk mi ma is, mikor földi valójától búcsúzunk, de szellemét követjük, figyelő tekintetét ott érezzük minden irodalmi vagy irodalminak vélt mozdulatunkon. Sokoldalú volt „hunyt mesterünk”, de mindenekelőtt TANÁR volt. Csupa nagybetűvel. Gyulai Pál szavaival: „a legnagyobb rangot” viselte, azt, amit a tanári cím jelent. Vezénylő tábornoka volt ő annak a gárdának, amelyben hozzá képest mi, tanítvány-pályatársak csak apródok lehettünk. Nem pótolható, „egyedüli példány”, ahogy Kosztolányi fogalmazza a *Halotti beszédben*. Sokoldalú volt, mondtam. Irodalomtörténész, kritikus, több mint négy évtizedig (1969 óta!) a Forrás szerkesztője. A találó angol kifejezéssel szólva, valódi „man of letters”, aki mégis, vagy talán éppen ezért igazi tanár.

Kötetei közül, ha néhányat említek is, tájékozódásának nagyon széles skáláját villantom fel: *Hagyomány és újítás mai költői nyelvünkben* (1989); *Erős várunk a vers* (1991), vagy a bécsi és egyben kecskeméti kiadású könyve, *A stílus – az író* című (2003). Kiemelem azonban azokat az alkotásait, amelyekkel az irodalomtudomány jelen viszonyai között talán a legnehezebb, ezért ritka, sokszor megkérdőjelezett, mégis nélkülözhetetlen műfajt ápolta, ugyanis kismonográfiákat is írt. Rendkívül fontos munkái ezek. Az egyikben szeretett professzora, Benedek Marcell életművét mutatja be (1995), a másikban pedig a kortárs és barát, a szerkesztőtárs, a költő Buda Ferenc alkotói világát elemzi briliánsan (1996). A műfaj, amelyben klasszikus mestereit követve, a legotthonosabban mozog, minden bizonynyal az esszé. Az esszé ma „konzervatív lázadásnak” tetsző megújítása – ahogyan ő teszi – sokakat vezethet vissza a könyvhöz, az olvasás gyönyörűségéhez. Szeretett, Márai Sándorral szólva, és tanulmányának

Szekér Endre (1935–2013)

mottóját idézve: „életre-halálra olvasni, mert ez a legnagyobb, az emberi ajándék.” De tanít ő szerkesztőként, köteteivel, számos kritikájával, közéleti megjegyzéseivel; minden rezdülésével.

Tanítványok ezrei számára feledhetetlen Szekér tanár úr magyaróráinak pátosza, ami az én szakmai pályámat, talán életutamat is kijelölte. (Ugyanakkor önképzőkört vezetett, színházlátogatást és természetjárást is szervezett.)

Nagyon tudott és szeretett tanítani – vallja ez utóbbit maga is. Szinte ajnározta a tanítványait, és azok viszonszerették őt, olykor a rajongásig. Nyomon követte későbbi utunkat. Levelezett, szeretettel érdeklődött, hírt adott magáról. A saját példimból – akit talán kicsit „utódjának” is érzett – kettőt idézek fel: első, még középiskolás előadásomon könnyezett örömeiben. (A Forrás legelső számában közreadta.) Mikor Ady-kötetemet kiadták, értő elemzést írt róla a Kritikában, de fontosabb számomra az a rajzos, kicifrázott, ujjongó, szinte gyermekien örvendező levél, amellyel ünnepelte megjelenését; a sajátjának is tartotta, joggal, úgy örült – talán jobban –, mint önnön művének.

Nagyon tisztelte Babits Mihály életművét is. Nekem – akkor elsős gimnazistának – *Az európai irodalom történetét* ajánlotta tankönyv helyett. Valamikor gyakran idézte az *Ősz és tavasz között* közismert refrénjét. Fáj, én tehát most nem teszem.

Adynál, Adynknál maradok hát. Jobban illik hozzá a „klasszikus” mester, mint a saját gyarló prózám. A *Kincs Gyula emlékének* című műből. Tanára, első szerkesztője volt ő a költőnek, mint ma sokunknak Szekér Endre tanár úr. A záró strófát idézem: „Fáj, hogy elhinni / Síma arcú búcsúd ma sem tudom / S ha rossz szememmel / Téged, hasonlítatlan, összetévesztelek / És sírok a havas országúton.”